

Emnenr. 12

Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Hellaud

Emne: Gamal engkultúr

Bygdelag: Rieka sokn.

Oppskr. av: Andreas Ropstad

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Kerling Skjørestad f. 1896 på Skjørestad og bonde ds.

SVAR

1. Den dyrka jorda heites heimabøien og r (voss) skilt på utmarka med ein høsgard. I utmarka var det utslått. Tiim av desse slo dei med stikkvoss, anna med langvoss, men det var ikkje nokon skilnad i nemningsbruket. Mykje utslått var på myr. Den dyrka unga heites kjelva. E. S. viste ikkje nokon skilnad på kjelva og vodil. Han kjende ordet ekra og sa det var ei lita kjelva. Ordet var lite brukt. Sklegg heites det første året etter ein har sått i.

Elias Frøyland, f. på Hellaud i Rieka 1884, bonde på Frøyland. Kladd helbr ikkje annan skilnad på kjelva og ekra men at ekra var og r mindre. Men han sa ting som kunne tyda på at ekra r resultatet av små ekke-opptak i utmarka.

2. Dei tok sekk stein frå unga. Litt kvist vort det gjorne og, og gamal hevd som dei trakk i hof med rive. Arbeidet heitte ò rydda. Det vart gjort både på kjelva og utslåttene i den mån det brought på

dei siste. Loden kjøpte dei inn i hevdalva, kvisten i eldhuset og steinen fylte dei i hjulstara på gardvegane.

3. E.S. kjende ikkje anna råd mot mossevekst enn å pløya om. Dei kunne og hevda med husdyrkeud. Seinare, under drøffinga av sp. 8, fortalte han at dei brukte mosskova som rischorv. Det var ei korr som var laga av fleire små triangler med ein pigg på og samantvundne med kjetting. Men han viste ikkje at denne kova hadde nok nytta mot moss.

Kring hundratarsskiftet tok dei til å kjøpa ~~grasfrø~~ grasfrø tilment. For han hadde sådd grasfrø frå låven. E.S. kjende ingen som hadde lagt det utan å så.

4. Dei hadde tatt til med veiting for den tid E.S. kjende til.

Det hadde ikkje nok bruket å vatna seg.

5. Den hevda som vart att etter at dei hadde hevda altren, hadde dei på seg kjelva. Dei hevda ikkje utslittene. Det var ikkje noko særskilt hevdaslag dei nytta på kjelva. Ho fekk omtot 4-5 lass på målet; det var omtot 4 hestelast i tjorra.

6. Ukjent.

7. Det som krig på hevdalva heitte seg, men det var ikkje noko sers namn på den delen av kjelva som fekk segt over seg.

Det var vanleg å grassa små spellevener
for å spise seg, men E. S. kjende ikkje til
at dei hadde plassert huse slik at dei fekk
stort seg.

8. Dei gjedde seg om varen og nytta same
reiskaper som då dei levde iltaren. Ellers på
restgjøte dei. Dei nytta dei risbord. Dei
smidde ei grinda bord på rygg og smidde
kvister inn mellom grindane. Dei kjenne
og nytta mosabord, sjå 3. Risbord i vanleg
forstand var eit nyare fenomen, E. S.
benyttet det ni eller ti bord. Han fekk
heller lange greiner, 2-3 m, til ein
plauke. Ein plauke, som var fest til den
førre plauken med kjettinger, lag og
kappenden på riset. Dette var svært fint
til å kvisa husdyr hved med.

9. Kyne beite ^{om varen} ikkje så lenge, men fram til i
1920-åra hadde det vore vanleg å la saiene
gå der. Etter at dei hadde levent måtte
dei ha godt beite, men når kornet kom
opp måtte dei bote - iltaren var ikkje inn-
gjerd. Det var ikkje på grunn av hvedinga
at saiene gjekk der, men han hadde høygt
fått selja at beitinga var bra for seg -
det vart så tett gras. Det kunde at nyside
sinnstei var inngjerd, ilt gjekk saiene
overalt.

Om hænsten gjekk kyrne på tå, det var
ikkje vanleg å slå tå for iltar dei tok til
med siloføi.

10. Sjå 9.

11. Det vart gjort lite av dette, og dei mykta i tilfelle rive der grip til det.

12. Det vanlige var at kyrne overnatta i vin-kerfjost, men det var somme som hadde sommarfjos. Dei fleste av desse stod i utemarka, men eit par stod i bagarden. E.S. rekka med at dei klygde hevdde i sommarfjost heim på åkrane. Na gir kyrne lite om nettene.

13. Nei

14-18. Fell best.

19. Ukjent.

20. Fekkj satra i Rika.

21. Det var dei som hevdde myviter med salt-lake med fiskeavfall i. Men det vort ikkje mykta på eng. Det var dei i tid mange som gjøddla eng med pressvater frå giano-fabrikken på Housmersått; somme brukte så mykje at eng vort svart.